[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 207: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਸੀ. 578

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਬਨਾਮ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ

(ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 348 ਆਫ 2023)

05 ਅਗਸਤ 2024

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਪਮੀਦੀਘੰਟਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ* ਅਤੇ ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(ਬੀ)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239AA(4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) - ਵਿਆਖਿਆ - ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੰ. 67 1993 ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਠ-ਨੌਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991-ਧਾਰਾ 239AA(4), 239AB-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1991-ss.41-45 ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ, ਧਾਰਾ 3(3) (b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ - ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ: ਧਾਰਨਾ: ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ - ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਊਟੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ, ਨਾ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ - ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੈ - ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 239AA r/w 5.41 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 39, 38, 40]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 163, 239AA(4)-ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ - ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਧਾਰਾ 163 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਧਾਰਾ 163 ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239AA(4) ਅਧੀਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 163 ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰਦੀ ਹੈ, 'ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ', ਧਾਰਾ 239AA(4) ਅਧੀਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, 'ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ' - ਧਾਰਾ 239AA ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 239AA(3)(a), (b), (c), 239AA(4) - ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ((ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.)) ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧ - ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।
ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 - (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ - ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸ਼ਕਤੀ ਢਾਂਚਾ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957-s.3(3)(b)(i) - 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀ' - ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੰ. 1993 ਦਾ 67 - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1991 - ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਸ਼ਬਦ 1991 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ 'ਅਰਥਕ ਲਾਟਰੀ' ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ:

ਸਥਿਤ: ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਸਬਮਿਸ਼ਨ 1993 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ - (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ - 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਸ਼ਬਦ 1991 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਸਿਰਫ 1993 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੌਂਪਣਾ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਊਟੀ ਵਜੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29, 37]

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 814: (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 831; ਨਬਾਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਮਾਂਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ [2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 501; ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2023] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 493: (2023) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957; ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੰ. 67 ਆਫ਼ 1993; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਠ-ਨੌਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991; ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1991

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ; ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ((ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.)); ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ((ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.)); ਐਲਡਰਮੈਨ: ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ; ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ; ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ; ਵਿਧਾਨਕ ਡਿਊਟੀ; (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ: (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ; ਰਾਜਪਾਲ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ; ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ; (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦਾ ਸੂਈ ਜਨਰਲ ਦਰਜਾ; ਧਾਰਾ 239AA: ਧਾਰਾ 239AB; (ਡੀਐਮਸੀ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i)

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2023 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 348
(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਡਾ: ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਅਮਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੌਰਿਆ ਦਾਸਗੁਪਤਾ, ਅਮਨ ਨਕਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਤਾਸ਼ਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮ੍ਰਿਗਾਂਕਾ ਕੁਕਰੇਜਾ, ਐਡਵ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਸ਼ਰੀਕਾਂਤ ਨੀਲੱਪਾ ਤਰਡਲ, ਅਰਕਜ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਣੀ ਦੀਕਸ਼ਤ, ਭੁਵਨ ਕਪੂਰ, ਪਦਮੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਡਾ. ਐਨ. ਵਿਸਾਕਮੂਰਤੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਨਿਆ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਪਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ, ਜੇ.

1. ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡੀਐਮਸੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239AA(4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

2. **ਤੱਥ**: ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ: (a) ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰ ਅਤੇ (b) ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ।"

3. 4 ਦਸੰਬਰ, 2022 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਡੀਐਮਸੀ ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 250 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 134 ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਧਾਰਨ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 104 ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਯਾਨੀ ਕਿ, 02.01.2023 ਨੂੰ, ਨਗਰ ਸਕੱਤਰ, ਡੀਐਮਸੀ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਡੀਐਮਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀ-ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਨੋਟ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, 03.01.2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਦਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ, 04.01.2023 ਨੂੰ।

---

1. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਈ 'ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ' ਅਤੇ 'ਡੀਐਮਸੀ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
4. ਧਾਰਾ 3(3)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ
5. ਧਾਰਾ 3(3)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ

4. ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ 03.01.2023 ਅਤੇ 04.01.2023 ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਟ ਆਫ਼ ਸਰਟੀਓਰੀ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

5. ਬੇਨਤੀਆਂ: (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਤ, AOR ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ'। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 239AA, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4), ਜੋ ਕਿ 1991 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 163 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਬਾਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਮਾਂਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਸਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ।

5.1 ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(ਬੀ)(i) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

---

6. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ GNCTD ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7. [1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 814 : (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 831

8. [2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 : (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1

9. (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 501

10. [2023] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 493 : (2023) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1

6. ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਜੋ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਾਂ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239AA 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ 'ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IXA ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6.1 ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

7. ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਉਪਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਥਾਪਿਤ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ":

8. ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 1957 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2 ਸਤੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦ ਵੱਲਭ ਪੰਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

---

11 ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 'ਐਲਡਰਮੈਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਐਲਡਰਮੈਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਭਾਸ਼ਾ - 'ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹੈ' ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12 "3. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

(1) ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਨਿਗਮ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲਗ ਮਤਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅੱਸੀ ਕੌਂਸਲਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਸੀ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਰਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣ।"

ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਜ਼ਟ ਅਸਾਧਾਰਨ, ਜਨਵਰੀ-ਦਸੰਬਰ 1957, ਭਾਗ 2 ਧਾਰਾ 2 ਪੰਨਾ 552

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ 28 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 3 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕੌਂਸਲਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੌਂਸਲਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ।

ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਠ-ਨੌਵਾਂ) ਸੋਧ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239AA ਅਤੇ 239AB ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ:

9. ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।"

---

13 "3. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

(1) ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਨਿਗਮ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਨਿਗਮ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

(4)...(5)...(6).....(7) ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਛੇ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਜ਼ਟ ਅਸਾਧਾਰਨ, ਜਨਵਰੀ-ਦਸੰਬਰ 1957, ਭਾਗ 2 ਧਾਰਾ 1 ਪੰਨਾ। 696.

14..."13. (1) ਧਾਰਾ-3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਛੇ ਐਲਡਰਮੈਨ, ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਾਂ

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਕੌਂਸਲਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(3) ਕਿਸੇ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਸਟਿੰਗ ਵੋਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਕਿਸੇ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਅਜਿਹੀ ਆਮ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।" 15 "11.6.5. ਐਕਟ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੇ ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ

10. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਠ-ਨੌਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਰਾਹੀਂ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ 'ਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VII ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 239AA ਅਤੇ 239AB ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਤਹਿਤ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

11. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 239AA, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"**<u>ਧਾਰਾ 239AA ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ-:</u>**

(1) ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨਸਾਠਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ।"

(2) (a) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

<u>ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ।</u> ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਐਲਡਰਮੈਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੌਂਸਲਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਲਡਰਮੈਨ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਐਲਡਰਮੈਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ, ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਨਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰਤ ਜਾਂ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਇਨਪੁਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਐਲਡਰਮੈਨ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਨਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਚੁਕਵਾਂ ਗਿਆਨ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ, ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਅਜਿਹੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਇਹਨਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ। ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਲਡਰਮੈਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੇਬਲ ਵੋਟ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਦਿੱਲੀ ਸੈੱਟ-ਅੱਪ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ, ਦਸੰਬਰ 1989 ਭਾਗ II।"

(b)... (c)...
(3) (a) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

(b) ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਘਟਾਏਗਾ।

(c) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਾਂ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ, ਸੋਧਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(4) ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਖੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਏ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਇਹ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(5)...

(6)..."

12. ਧਾਰਾ 239AA ਅਤੇ 239AB ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ, 1991 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ IV 'ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 41 ਤੋਂ 45 ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੇਜਾਂਗੇ।

ਧਾਰਾ 239AA ਅਤੇ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ:

13. ਸੰਸਦ ਅਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ 2023 ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ।

14. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 2023 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ (ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ)। ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਕੋਲ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ (ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)

15. ਧਾਰਾ 239AA(3)(b) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ III ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 239AA(3)(c) ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਘਿਰਣਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ (ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ 2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 22 ਤੋਂ 27 ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

"(ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ

22. ਧਾਰਾ 239AA(3)(a) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ "ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ" ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2, ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਨੂੰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2, ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3)(b) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਕੋਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3)(a) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ

ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕੋਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ 2018 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ।

23. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਸੀ:

"316... ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 246(3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਉਪਖੰਡ 3 ਦੇ ਉਪਖੰਡ (c) ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 254 ਦੇ ਸਮਾਨ, ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗੀ...

24. 2018 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੇਗੀ, ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2018 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਕੋਲ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 1,2, ਅਤੇ 18। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"222. ਧਾਰਾ 239-AA(3)(a) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239-AA(4) ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਧਾਰਾ 239-AA(3) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 239-AA(4) ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

223. ਧਾਰਾ 239-AA(3)(a) ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ (4) ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ।

ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਧਾਰਾ (4) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ...

224. ਧਾਰਾ 239-AA(4) ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 73 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੰਘਵਾਦ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਸੰਘ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239-AA(3)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੰਘਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ...

284. 16. ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239-AA(4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੰਘਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।"

25. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫਿਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"284.15. ਧਾਰਾ 239-AA ਦੇ ਉਪਵਾਕ (3)(a) ਅਤੇ (4) ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਾਠ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (sic)"

26. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਜਸਟਿਸ ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ:

"316. ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਕੇ) ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।"

27. 2018 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀਆਂ II ਅਤੇ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 239AA(3) (b) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਸਦ ਕੋਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।"

16. ਇਹ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ, ਯਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ 1957, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ 67/93 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

17. ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀ 5 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਜੋ 1991 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1993 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਾਂਗੇ:-

"3. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ

(1) ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਨਿਗਮ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) (a) ਨਿਗਮ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ:

(b) ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:-

(i) ਦਸ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;
(ii) ਨਿਗਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਨਿਗਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੋਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਰਾਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ;

(iii) ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਿਗਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਸਾਲ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਪੀਕਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ; (iv) ਧਾਰਾ 39, 40 ਅਤੇ 45 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੌਂਸਲਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(4) ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ**

18. ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ, 1993 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ 'ਸੂਈ ਜੈਨਰਿਸ' ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨਸੀਟੀ, ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ 2018 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

"284.15. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

19. ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 316 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ;

"316. ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਕੇ) ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।"

20. 2023 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।"

21. (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 163 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 163 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 239AA(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 163 ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰਦਾ ਹੈ, 'ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ', ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ 239AA(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਵਾਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 239AA (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

22. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਬਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਏ. ਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧ

(1) ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ (ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। (ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)। (ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3)(a))।

(ii) ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ (ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕੋਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ [(ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3)(b)]

(iii) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਲੇਖ 239AA(3)(c) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ)

(iv) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਜਾਂ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

B. ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਬੰਧ

(v) (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲਦੀ ਹੈ (ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)

(vi) ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

(vii) (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ [ਧਾਰਾ 239AA(4)] ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 163 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, ਧਾਰਾ 239AA(4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

C. ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ

(viii) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਫਿਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨਾਂ (iii) ਅਤੇ (iv) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਕਰਤੱਵ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਨਾ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ।

23. ਕਾਨੂੰਨ, ਭਾਵ, (ਡੀਐਮਸੀ) ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਣਾ। ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਇੱਕ 'ਅਰਥਕ ਲਾਟਰੀ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਸ਼ਬਦ 1991 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

24. ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਹਿਤ ਹੋਣਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 1991 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ।

25. ਧਾਰਾ 239AA ਅਤੇ 239AB ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1992 ਨੂੰ 24 ਨਵੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਜਦੋਂ ਬਿੱਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ 'ਪੰਚਾਇਤਾਂ' ਅਤੇ "ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਹੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ IX-A ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 243P ਤੋਂ ਧਾਰਾ 243ZG ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, 01.06.1993 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਰਚਨਾ, ਮਿਆਦ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ 'ਇਕਸੁਰ' ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਬਿਤ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ 1993 ਦਾ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ 66 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 17.09.1993 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧਿਆ) ਐਕਟ ਨੰਬਰ 67 1993 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

"**<u>ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ</u>**

ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।

2. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1992 24 ਨਵੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1992 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ)

ਬਿੱਲ, 1992, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਹੁਣ ਐਕਟ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਰਾਖਵੀਂਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1992 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।

3. ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 1992 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

4. ਬਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ-

(O. (8).....
(iii) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
(iv) ਤੋਂ (xv).....

<u>ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਸ</u>

ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1992 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ।

ਧਾਰਾ 3 ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸੌ ਚੌਂਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵੋਟਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ...."

ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1993 ਦੀ ਸੋਧ:

28. ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1993 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਐਕਟ 67/93 ਦੁਆਰਾ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਨ, i) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ii) ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ii) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, iv) ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਅਤੇ v) ਕਮਿਸ਼ਨਰ। ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(21A) 'ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, 'ਨਿਗਮ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(7) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 'ਕਮਿਸ਼ਨਰ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ।

29. (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 136 ਸੋਧਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਲਡਰਮੈਨ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਦਨ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ 'ਅਰਥਕ ਲਾਟਰੀ' ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਦਰਅਸਲ, ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ।

ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(ਬੀ)(i) ਦਾ ਟੈਕਸਟ' ਅਤੇ 'ਸੰਦਰਭ':

30. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਅਤੇ 'ਸੰਦਰਭ' ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਪਾਠ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਦਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

31. ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵ, ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ।

32. ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(1) ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(ii) ਧਾਰਾ 7 ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ, ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(iii) ਧਾਰਾ 33 ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੌਂਸਲਰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ"। ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

(iv) ਧਾਰਾ 73 ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਗਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(v) ਧਾਰਾ 77 ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੇਗਾ"।

(vi) ਧਾਰਾ 82 ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਗਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(vii) ਧਾਰਾ 95 ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(viii) ਧਾਰਾ 107A ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

(ix) ਧਾਰਾ 347D ਧਾਰਾ 343 ਜਾਂ 347B ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

33. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

(i) ਧਾਰਾ 479 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(ii) ਧਾਰਾ 7B ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(iii) ਧਾਰਾ 43 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਗਮ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(iv) ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਾਰਡ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(v) ਧਾਰਾ 89 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 89(1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੇਖਾਕਾਰ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ।

(vi) ਧਾਰਾ 92A ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ B ਅਤੇ C ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(vii) ਧਾਰਾ 116 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(viii) ਧਾਰਾ 150 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ix) ਧਾਰਾ 169 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(x) ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਫੰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਡਿਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(xi) ਧਾਰਾ 347A ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 343 ਅਤੇ 347B ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ।

(xii) ਧਾਰਾ 347A(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(xiii) ਧਾਰਾ 469 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਉਂਸੀਪਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਤਨਖਾਹ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਆਦਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

34. ਪੈਰਾ 32 ਅਤੇ 33 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, (ਡੀਐਮਸੀ) ਐਕਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ

ਜ਼ਿਕਰ ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਫੁੱਟਨੋਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

35. ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਦਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਥਾਰਟੀ (ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ) ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

36. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਪੈਰਾ 30 ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ, ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ, ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਮੁੱਖ ਆਡੀਟਰ, ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

37. ਡੀਐਮਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਡੀਐਮਸੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 239AA(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਸ਼ਬਦ 1991 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਸਿਰਫ 1993 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ 'ਟੈਕਸਟ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਸੰਦਰਭ' ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੌਂਪਣਾ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।

38. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂਗੇ:

(ix) ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1957 ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 239AA, 239AB ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ IX-A ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਡਿਫਾਲਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(x) ਐਕਟ 67/1993 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ (ਡੀਐਮਸੀ) ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਭਾਗ 3(3)(b)(i) ਦਾ 'ਪਾਠ' ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ' ਨੂੰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

39. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ।

40. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 3(3)(b)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 03.01.2023 ਅਤੇ 04.01.2023 ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

41. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ 2023 ਦੀ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (C) ਨੰ. 348 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

42. ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ